

Zagadnienie interesu prawnego a dostęp do
wymiaru sprawiedliwości w sprawach
środowiskowych

adw. Artur Zalewski

Interes prawny jako źródło legitymacji proceduralnej

art. 28 kpa

- stroną jest każdy, czyjego **interesu prawnego** lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.
- cechami interesu prawnego jest to, że jest on **indywidualny, konkretny, aktualny i sprawdzalny obiektywnie**, a jego istnienie znajduje potwierdzenie w **okolicznościach faktycznych, będących przesłankami stosowania przepisu prawa materialnego** - wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 marca 1999 r., I SA 1189/98

Interes prawny jako kategoria prawa materialnego

- Interes prawny stanowiący podstawę przyznania legitymacji strony w postępowaniu administracyjnym jest **zasadniczo kategorią materialnoprawną**. Mogą to być przepisy, z których wprost wynika konkretne uprawnienia dla strony, ale również przepisy, z których wynika sytuacja jakoś przez prawo chroniona, np. jakaś korzyść, której prawo pozwala oczekiwać, możliwość dążenia do jakiegoś skutku prawnego, możliwość obrony przed ograniczeniem zdobytych już uprawnień (tak uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów NSA z 22 września 2014 r., II GPS 1/14).

Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 października 1999 r. OPS 11/99

- Osoba fizyczna będąca właścicielem nieruchomości położonej w sąsiedztwie obiektu, którego funkcjonowanie powoduje uciążliwości dla środowiska, może być stroną w rozumieniu art. 28 k.p.a. w postępowaniu administracyjnym, którego przedmiotem jest ograniczenie tych uciążliwości
- Nie ulega wątpliwości, iż naruszanie zasad ochrony środowiska może oddziaływać na nieruchomości położone w pobliżu obiektu emitującego szkodliwe dla środowiska czynniki lub w zasięgu szkodliwego jego oddziaływania. **Na przykład hałas i wibracje oraz emitowane zanieczyszczenia mogą przenikać na teren sąsiednich nieruchomości i utrudniać czy wręcz uniemożliwiać korzystanie z nich zgodnie z ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem (art. 140 k. c.).**

Interes prawny w postępowaniach w przedmiocie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

- dla zaistnienia interesu prawnego istotne jest „**każde oddziaływanie na środowisko, a nie tylko takie, które przekracza ustalone normy jakości środowiska**”. Oznacza to, że ewentualne przekroczenia tych norm mają znaczenie dla treści osnowy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji danego przedsięwzięcia, ale nie dla posiadania przymiotu strony.”
- wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie: z 15 maja 2013 r., II OSK 108/12 i z dnia 28 lutego 2018 r., II OSK 1748/17

- Z przepisów art. 72 ust. 2 pkt 1, art. 74 ust. 1 pkt 1 i art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku wynika, że chodzi o każde oddziaływanie, a nie tylko takie, które przekracza określone normy. Normy i ich ewentualne przekroczenia mają znaczenie dla treści decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a nie dla posiadania przymiotu strony w rozumieniu art. 28 k.p.a. **Podstawowym kryterium decydującym o uznaniu za stronę właściciela nieruchomości zlokalizowanej w pobliżu planowanej inwestycji jest stwierdzenie, że na ową nieruchomość rozciąga się oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia.** Zazwyczaj dotyczyć to będzie nieruchomości bezpośrednio graniczących z terenem inwestycji. Jednakże w każdym przypadku organ prowadzący postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach winien należycie ustalić obszar oddziaływania planowanego przedsięwzięcia, biorąc pod uwagę przede wszystkim dane wynikające z dokumentów dostarczonych przez inwestora (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 3 lutego 2016 r., IV SA/Po 844/15)

Pośrednie naruszenie interesu prawnego – koncepcja ochrony refleksowej

- Pojęcie interesu prawnego oznacza interes oparty na prawie lub chroniony przez prawo, co powoduje, że może on być również wywiedziony z takiego konkretnego przepisu prawa materialnego, który przyznając stronie konkretne, indywidualne i aktualne korzyści (np. art. 140 k.c.) znajduje się w związku normatywnym z interesem prawnym lub obowiązkiem innego podmiotu. Z tego względu decyzja, rozstrzygająca o prawach lub obowiązkach jednego podmiotu może wpływać na prawa lub obowiązki innego podmiotu.

W orzecznictwie podkreśla się, iż w prawie refleksowym więź prawna między podmiotem dysponującym publicznym prawem podmiotowym o charakterze pozytywnym, a osobą trzecią ma charakter zarówno materialny i formalny. Materialny wyraża się tym, że przyznanie uprawnień pierwszemu z nich powoduje skutek w uprawnieniach drugiego. Formalny zaś oznacza konieczność ochrony procesowej podmiotu dysponującego prawem refleksowym w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji. **Konieczność ochrony procesowej podmiotu dysponującego prawem refleksowym powstaje jednak tylko wówczas, gdy ma miejsce naruszenie interesu osoby trzeciej, wynikającego z konkretnej normy prawa materialnego, przy czym brak jest bezpośredniego związku między sytuacją osoby trzeciej a normą prawa materialnego, z której wynika interes prawny podmiotu naruszającego ten interes.**

Przy wywodzeniu interesu prawnego z tzw. "prawa refleksowego", należy mieć na względzie, że podstawę przyznania uprawnień jednemu podmiotowi stanowią normy prawa materialnego inne niż te, z których wywodzi się interes osoby trzeciej. Dodać też trzeba, że interes prawny wynikać może nie tylko z przepisów prawa materialnego administracyjnego, ale i cywilnego.

W każdym jednak przypadku interes prawny wywodzony z tego typu norm musi mieć charakter osobisty, własny, indywidualny, konkretny i aktualny.

- wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 września 2009 r., sygn. akt II GSK 62/09

Wyrok WSA w Poznaniu z 29.01.2016 r., II SA/Po 1073/16

Z przepisu art. 28 k.p.a. nie wynika, aby status strony przysługiwał jedynie tym podmiotom, których interes prawny jest kształtowany bezpośrednio przez akt administracyjny.

Wyrok WSA w Lublinie z 20.01.2015 r., II SA/Lu 643/14

Decyzja ustalająca warunki zabudowy (...) nawet pośrednio nie wpływa na prawa i obowiązki skarżącej w ten sposób, aby wymagało to ochrony procesowej jej praw w postępowaniu prowadzącym do wydania decyzji.

Wyrok WSA w Warszawie z 6.11.2013 r., VII SA/Wa 1350/13

Przepis art. 28 k.p.a. nie stawia wymogu, aby postępowanie administracyjne dotyczyło interesu prawnego podmiotu w sposób bezpośredni.

Definicja strony postępowania w postępowaniu o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – wprowadzona przez art. 509 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r., poz. 1566)

- Art. 74 ust. 3 a ustawy o udostępnianiu informacji
- Stroną postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wnioskodawca oraz podmiot, któremu przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości znajdującej się w obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie. Przez obszar ten rozumie się:
 - 1) działki przylegające bezpośrednio do działek, na których ma być realizowane przedsięwzięcie;
 - 2) działki, na których w wyniku realizacji lub funkcjonowania przedsięwzięcia zostałyby przekroczone standardy jakości środowiska;
 - 3) działki znajdujące się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia, które może wprowadzić ograniczenia w zagospodarowaniu nieruchomości, zgodnie z jej aktualnym przeznaczeniem.

Konieczność wnikliwego analizowania wszystkich trzech wyznaczników legitymacji procesowej

- kwestie natężenia hałasu i ewentualnych uciążliwych immisji (odorów) wymagają pogłębienia w złożonej przez inwestora dokumentacji przedsięwzięcia i rzetelnego sprawdzenia przez organy merytoryczne i fachowe wydające decyzje w obu instancjach. Dopiero wtedy będzie można pewnie wypowiedzieć się czy nieruchomość skarżącego należy do miejsc znajdujących się w zasięgu znacznego oddziaływania przedsięwzięcia, które może wprowadzać **ograniczenia w zagospodarowaniu nieruchomości**, zgodnie z jej aktualnym przeznaczeniem (mieszkalnym) i **czy przekroczono na niej standardy jakości środowiska (po dokładnym przytoczeniu ich wymogów)** - wyrok WSA w Krakowie z dnia 27 listopada 2018 r. II SA/Kr 1142/18

- sam **brak sąsiedztwa nieruchomości skarżącego z nieruchomością objętą zamierzeniem inwestycyjnym nie przesądza o braku interesu prawnego** jej właścicieli, skoro znajduje się ona w obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie (wyroki WSA w Gdańsku z dnia 6 listopada 2018 r. II SA/Gd 441/18 i WSA w Opolu z dnia 27 września 2018 r., II SA/Op 274/18)
- W wyroku WSA w Gliwicach z dnia 11 lipca 2018 r., II SA/Gl 413/18 podkreślono, iż nowe przepisy w żaden sposób nie zwalniają organu z analizy obszaru przewidywanego oddziaływania przedsięwzięcia podanego przez inwestora
- Ze zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji, w szczególności karty informacyjnej przedsięwzięcia, wynika jednoznacznie, że na działkach skarżącego **nie zostaną przekroczone** standardy jakości środowiska ani też **nie nastąpi ograniczenie w ich zagospodarowaniu**, zgodnie z aktualnym przeznaczeniem (wyrok WSA w Krakowie z dnia 5 lipca 2018 r. II SA/Kr 537/18)

Ciekawe sprawy dotyczące interesu prawnego obywatela w przedmiocie działań dotyczących klimatu

- Urgenda v. The Netherlands – pozew wniesiony w Holandii przez organizację pozarządową Urgenda oraz 886 indywidualnych obywateli o zobowiązanie państwa do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych (przełomowy wyrok z 25 czerwca 2015 r.)
- l’Affaire Climat / Klimaatzaak v. Belgium – pozew ponad 55 000 tysięcy obywateli belgijskich przeciwko regionom państwa belgijskiego o zobowiązanie ich do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, które naruszają ich prawo do życia i niezakłóconego życia prywatnego

Różne podejścia w zakresie wykazania interesu prawnego w sprawach o powstrzymanie emisji gazów cieplarnianych

- *Juliana v. USA* – grupa nastolatków mieszkańców Stanów Zjednoczonych zarzuca państwu amerykańskiemu i jego czołowym przedstawicielom naruszenia ich praw do życia, wolności, własności, godności, poczucia bezpieczeństwa i prawa do życia w stabilnym klimacie pozwalającym na korzystanie z powyższych dóbr przez niepodejmowanie odpowiednich działań zmierzających do powstrzymania zmian klimatycznych i podnosi swoje szczególne narażenie na konsekwencje zmian wynikające z młodego wieku
- *KlimaSeniorinnen v. Swiss* – grupa ponad 450 kobiet w wieku przekraczającym 75 lat domaga się od państwa szwajcarskiego zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych jako działanie na rzecz poszanowania ich prawa do życia i zdrowia gwarantowanego przez Konstytucję Republiki Szwajcarskiej i Europejską Konwencję Praw Człowieka. Swoją legitymację do tego żądania upatrują w swoim wieku, który czyni je szczególnie podatnym na negatywne konsekwencje zdrowotne wynikające z ocieplenia klimatu i występowania tzw. heat wave

Polskie precedensowe sprawy dotyczące interesu prawnego

- sprawa Wolszczak
- sprawa Palarz

W sprawie bardzo istotne stanowisko RPO, które trafnie odwołuje się do art. 74 ust. 1 i 2 Konstytucji oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska jako źródła legitymacji materialnoprawnej skarżącego. Konstytucyjny obowiązek prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom oraz ogólny obowiązek ochrony środowiska znajduje bowiem swój korelat w zapisanym w art. 4 poś prawie do powszechnego korzystanie ze środowiska w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu. Rażąco przekraczanie norm określających zawartość pyłu w powietrzu powodujące, iż korzystanie z aktywności fizycznej na świeżym powietrzu staje się zagrożeniem dla zdrowia i życia, w sposób oczywisty uniemożliwia korzysta z tego powszechnego prawa do środowiska.

-

•Dziękuję za uwagę

Polskie przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych – wybrane zagadnienia

Adw. Bolesław Matuszewski

29 stycznia 2019 r.



BMG Adwokaci
Matuszewski Grzelak Spółka Partnerska

4 bariery do skutecznego udziału w postępowaniu

- Brak postępowania administracyjnego
- Postępowanie nie dotyczy ochrony środowiska
- Trudności w spełnieniu przesłanek udziału w postępowaniu
- Wyłączenia w przepisach



1. Brak postępowania administracyjnego

- Akty planistyczne
- Plan urządzania lasu
- Postępowanie międzyinstancyjne
- Problemy:
 - Brak postępowania administracyjnego
 - Relacja do art. 44 ustawy o ocenach – brak decyzji
 - Brak interesu prawnego



- Akty planistyczne
 - **II OSK 2088/14 (5 maja 2016 r.)**
 - „Na podstawie przepisu art. 101 ust. 1 u.s.g. nie można wnieść skargi w interesie społecznym (publicznym) lub w interesie innego podmiotu. Można natomiast wnieść skargę w celu ochrony swojego indywidualnego interesu prawnego naruszonego uchwałą organu gminy.”
 - „Z art. 101 ust. 1 u.s.g. nie wynika, aby organizacje społeczne mogły wnosić skargi na uchwały i zarządzenia organów gminy w interesie publicznym lub innych osób.”
 - „Zgodnie z art. 101 ust. 3 u.s.g., przepisy k.p.a. stosuje się jedynie w sprawie wezwania do usunięcia naruszenia prawa i tylko te, które dotyczą terminów załatwiania spraw. W sprawie skargi na uchwałę lub zarządzenie organu gminy nie stosuje się więc art. 31 k.p.a., który przewiduje możliwość udziału w postępowaniu administracyjnym organizacji społecznej.”

- Akty planistyczne
 - Plany zagospodarowania przestrzennego
 - Programy ochrony powietrza (**II SA/GI 639/17, II OSK 3218/17**)
 - „nie powinno budzić wątpliwości, że adresatem uchwały są jedynie organy administracji, do których należy wdrożenie przyjętego programu.”
 - „Zaskarżony akt nie nakłada żadnych obowiązków na skarżącego jako mieszkańca województwa śląskiego”
 - „Interesu prawnego nie sposób wywodzić z wadliwości samej uchwały, która zdaniem skarżącego nie wprowadza skutecznych środków w zakresie doprowadzenia jakości powietrza do zgodności z prawem, co naraża zdrowie mieszkańców i powoduje dyskomfort psychiczny oraz ograniczenie swobody korzystania z mieszkania z uwagi na uciążliwości zapachowe.”
 - „Skarżący powołał się także na fakt, że komunikaty władz publicznych zalecają pozostawanie w mieszkaniach i konieczność zakupu oczyszczacza powietrza w celu ochrony przed negatywnymi skutkami jakości powietrza. Tymczasem zdaniem skarżącego, prawo do nienaruszonego życia prywatnego i rodzinnego oraz mieszkania, wynika z art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.). Nadto, zdrowie jako dobro osobiste podlega ochronie na podstawie art. 23 w zw. z art. 24 i art. 448 Kodeksu cywilnego.”

- Plan urządzenia lasu

- „w świetle tej regulacji prawnej należy wywieść stosunek nadrzędności i podrzędności organizacyjnej Lasów Państwowych Ministrowi do spraw ochrony środowiska. Ta podległość organizacyjna zatem wyłączna właściwość sądu administracyjnego.”
- „pod podjęciem planu lasu rozumie się podstawowy dokument gospodarki leśnej opracowywany dla określonego obiektu, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Z określonego charakteru, który nadaje planowi moc dokumentu nie ma podstaw do wyprowadzenia, że jest to decyzja, czy też inny akt lub czynność dotycząca uprawnień i obowiązków wynikająca z przepisu prawa. Nie spełnia bowiem podstawowego celu określenia uprawnień lub obowiązku podlegającego wykonaniu, a jest aktem kierownictwa skierowanym wobec państwowej jednostki organizacyjnej.”
- „zatwierdzenie planu jest czynnością o charakterze wewnętrznym podejmowaną w związku z wykonywaniem zadań o charakterze właścicielskim, więc czynnością ze sfery dominium, a nie imperium.”

- Postępowanie międzyinstancyjne
 - **II OSK 626/13 (18 września 2014 r.):**
 - „W niniejszej sprawie bowiem postępowanie międzyinstancyjne nie zostało wszczęte gdyż żadna ze stron nie wniosła środka zaskarżenia, a wniosek Fundacji został wniesiony już po wydaniu decyzji przez organ I instancji, co jest bezsporne.”
 - „W przypadku złożenia wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu po zakończeniu postępowania pierwszoinstancyjnego, organ I instancji powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy zostało wywołane postępowanie przed organem II instancji. W takim tylko bowiem wypadku, organ będzie miał obowiązek dokonać merytorycznego badania wniosku. W przypadku zaś ustalenia, że postępowanie II instancyjne nie toczy się, zachodzą podstawy do odmowy dopuszczenia organizacji społecznej do udziału w postępowaniu w sprawie...”
 - „warunkiem skuteczności wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, jest pozostawanie tego postępowania w toku. Uprawnienie z art. 31 § 1 pkt 2 k.p.a. o dopuszczeniu organizacji społecznej do udziału w postępowaniu w danej sprawie ma miejsce wówczas, jeżeli postępowanie to jest w toku, bowiem instytucja ta nie funkcjonuje samodzielnie, abstrakcyjnie w oderwaniu od konkretnej sprawy.”
 - **II SA/OI 101/18 (10 kwietnia 2018 r.):** Co do zasady jedynie złożenie wniosku z art. 31 § 1 pkt 2 k.p.a., po tym jak decyzja wydana w pierwszoinstancyjnym postępowaniu administracyjnym uzyskała przymiot ostateczności, samo przez się wyklucza możliwość jego merytorycznego rozpatrzenia

2. Postępowanie jest, ale podobno nie dotyczy ono środowiska

- Sankcje administracyjne
 - **IV SA/Wa 3847/15 (21 marca 2016 r.)**
 - „Niewątpliwe zatem postępowanie w sprawie wymierzenia kary stanowi postępowanie odrębne od postępowania mającego na celu przyjęcie programu ochrony powietrza.”
 - „Przedmiotowej sankcji administracyjnej należy przypisać charakter fiskalny.”
 - „Co prawda kary administracyjne zaliczone zostały do środków finansowo-prawnych ochrony środowiska, jednak rozstrzygnięcie wydane w tym zakresie związek z ochroną środowiska będzie miało jedynie taki, że jest skutkiem niedochowania obowiązku uchwalenia planu ochrony powietrza.”
 - „Postępowanie mające na celu wymierzenie kary zmierza wyłącznie do jej ustalenia i nie powoduje obowiązków związanych ze zmianą uwarunkowań w zakresie ochrony środowiska, w tym z ochroną powietrza.”
 - „Faktu tego nie zmienia brzmienie art. 315a ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym karę pieniężną, w drodze decyzji, wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, biorąc pod uwagę ilość i wagę stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.”



- **II OSK 1844/16 (20 czerwca 2018 r.)**
- „Przy nakładaniu kary administracyjnej obowiązuje konstytucyjna zasada proporcjonalności, z którą należy wiązać nie tylko wymierzenie wysokości kary, ale też taką interpretację przepisów prawa, która nie pozwala na dopuszczenie do rozszerzenia zakresu podmiotowego postępowania administracyjnego.”
- „Podmioty, które nie mają w sprawie własnego interesu prawnego a w imieniu ogólnie stojącego interesu społecznego domagają się rozstrzygnięcia w sprawie nałożenia kary pieniężnej nie spełniają przesłanek z art. 31 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.
- „W pełni należy przyjąć za zasadne stanowisko, że przesłanka interesu społecznego występuje w sprawach, w których dokonuje się autorytatywnej konkretyzacji normy materialnego prawa administracyjnego, kształtując treść uprawnień lub obowiązków jednostek, a mające wpływ pośredni też na inne wartości, jak np. ochrona środowiska.”
- „Kara administracyjna nie kształtuje ani bezpośrednio ani pośrednio treści uprawnienia lub obowiązku. To, że nakładanie kary administracyjnej oprócz funkcji represyjnej pełni też funkcję prewencyjną nie może być podstawą do wyprowadzenia interesu społecznego jako spełnienia przesłanki dopuszczenia do udziału.”
- „Takie ujęcie, jako wyjątkowego rozwiązania oznaczenia podmiotowego w sprawie kar administracyjnych przesądza, że nie można z pozytywnych zapisów celów statutowych Fundacji wyprowadzić celu karania za naruszenie obowiązków wynikających z norm prawa materialnego. Pozostaje to w sprzeczności z konstytucyjnymi rozwiązaniami przyjętymi w demokratycznym państwie prawnym, w którym kary, w tym kary administracyjne muszą być zakwalifikowane do środków wyjątkowych, stosowanych w pełni w zgodzie z regułami proporcjonalności.”



3. Postępowanie jest, dotyczy ono środowiska, ale mamy problem z wykazaniem przesłanek udziału NGO

- Nadal praktyczne problemy z uznaniem Fundacji za organizację społeczną
- Interes społeczny:
- **II OSK 1050/16 (7 grudnia 2017 r.):**
 - „Za zasadnością wzięcia udziału w postępowaniu administracyjnym organizacji społecznej nie może przemawiać sama tylko chęć tego podmiotu, tylko jego wiedza, fachowość i doświadczenie w danym obszarze tematycznym, a także profesjonalizm i rozeznanie w sprawie. Udział organizacji społecznej nie powinien służyć interesowi samych tylko jej członków, lecz wspierać poszanowanie obiektywnie rozumianego interesu społecznego, przybierającego postać ochrony praw lokalnej społeczności czy też istniejących dóbr kultury w trosce o przyszłe pokolenia.”
 - „Obecność innych podmiotów w postępowaniu, które reprezentują interes społeczny, podnoszą ważne dla jego przebiegu kwestie powinna determinować dopuszczenie do udziału w nim kolejnych podmiotów. Względny interes społeczny mogą przemawiać także za tym, ażeby kolejne podmioty do toczącego się postępowania nie zostały już dopuszczone, zwłaszcza wtedy, gdy stają się jedynie formalnie kolejnymi uczestnikami na prawach strony, bez merytorycznego wpływu na przebieg postępowania.”



- Interes społeczny

- **II OSK 2635/14 (28 czerwca 2016 r.)**

- „Jeżeli organizacja społeczna podnosi, że w wyniku realizacji inwestycji zostaną przekroczone normy jakości powietrza, to wywody, które przedstawia nie muszą już prowadzić do wniosku, że tak faktycznie się stanie, ale organizacja ta winna wskazać takie okoliczności, które świadczą o tym, że tak może się stać i okoliczności te powinny zostać wnikliwie sprawdzone w postępowaniu administracyjnym.”
- „Jeśli organizacja społeczna wskazuje np. na potencjalne zagrożenia dla tzw. klina napowietrzającego na skutek realizacji inwestycji, to winna uprawdopodobnić poprzez podanie określonych okoliczności faktycznych, że tak może się zdarzyć i dzięki m.in. jej udziałowi ta okoliczność zostanie dokładnie sprawdzona w tym postępowaniu.”

- II OSK 469/14 (29 października 2015 r.)
- „Organ odwoławczy nie jest związany stanowiskiem organu I instancji zawartym w postanowieniu o dopuszczeniu organizacji społecznej do udziału w postępowaniu oraz w postanowieniu o wszczęciu postępowania na żądanie organizacji społecznej.”
- „Również sąd administracyjny rozpoznający skargę nie jest związany stanowiskiem organów administracji określonym ww. postanowieniami.”

4. Przepisy wyłączające (niektóre)

- Art. 402 Prawa wodnego
- 185 ust. 2 Prawa ochrony środowiska
- 28 ust. 3 Prawa budowlanego



- Czy zgodnie z Konwencją z Aarhus?
 - Wątpliwości co do jej bezpośredniego zastosowania:
 - **Wyrok NSA z 20 marca 2012 r. (II OSK 21/12):** Konwencja z Aarhus nie jest umową, która może być stosowana bezpośrednio.
 - **wyrok WSA z 10 kwietnia 2006 r. (VII SA/Wa 16/06):** Konwencja z Aarhus z dnia 25 czerwca 1998 roku o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska nie jest umową międzynarodową, która może być stosowana bezpośrednio bez konieczności dokonywania zmian w systemie prawnym państwa, które Konwencję tę podpisało i ratyfikowało. Tym samym przepisy Konwencji z Aarhus nie mogą stanowić podstawy do uznania organizacji ekologicznej za stronę w postępowaniu o pozwoleniu na budowę.
 - **Wyrok NSA z 12 grudnia 2017 r. (II OSK 1523/16)**



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

**Konwencja o dostępie do informacji,
udziale społeczeństwa w podejmowaniu
decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości
w sprawach dotyczących środowiska**

Aarhus 25 VI 1998 r.

Warszawa, 29.01.2019

Art. 1 Cel:

Przyczynienie się do ochrony prawa każdej osoby do życia w środowisku odpowiednim do jej zdrowia i pomyślności.

Art. 9 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w zakresie:

- Ust. 1 – informacji dotyczących środowiska
- Ust. 2 – udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji
- Ust 3 – procedur administracyjnych lub sądowych co do działań bądź zaniechań naruszających prawa krajowe dotyczące środowiska

Zasada szerokiego zakresu:

- Kategorii decyzji, od których można wnieść odwołanie
- Podmiotów uprawnionych, ale nie każdy jest uprawniony

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

- Osoby fizyczne (wykazanie naruszenia uprawnień lub wystarczającego interesu)
- Grupy, stowarzyszenia (tak jak osoby fizyczne)
- Organizacje pozarządowe – szeroki dostęp do wymiaru sprawiedliwości

Orzeczenia TSUE

C-243/15 Lesoochronárske zoskupenie (LZII)

- tryb prejudycjalny – Sąd Najwyższy Słowacji
- wykładnia art. 47 Karty praw podstawowych
- art. 9 Konwencji z Aarhus

Skuteczna ochrona sądowa, szeroki dostęp do wymiaru sprawiedliwości. „Status strony postępowania , gdyby był przyznany LZ pozwoliłby temu stowarzyszeniu na bardziej aktywny udział w procesie podejmowania decyzji”

Orzeczenia TSUE

C-240/09 (LZI)

- tryb prejudycjalny, Sąd Najwyższy Słowacji
- wykładnia art. 9 ust. 3 Konwencji z Aarhus

Art. 9 ust. 3 Konwencji z Aarhus jest pozbawiony bezpośredniej skuteczności na gruncie prawa UE. Zadaniem sądu jest dokonanie – tak jak to jest możliwe – wykładni przepisów proceduralnych..., aby umożliwić organizacji LZ zaskarżenie decyzji, która może być sprzeczna z prawem UE. Sąd krajowy powinien dokonać wykładni prawa zgodnie z celami art. 9 ust. 3 Konwencji.

Orzeczenia TSUE

C-237/07

- tryb prejudycjalny, NSA Niemiec (Dieter Janecek)

Art. 7 ust. 3 dyr. 96/62 zm. Rozporządzenie 1882/2003 powinien być interpretowany tak, że w przypadku niebezpieczeństwa przekroczenia dopuszczalnych wartości lub progów alarmowych bezpośrednio dotknięte jednostki mogą domagać się od organów krajowych sporządzenia planów działań nawet, gdy dysponują innymi jeszcze środkami. Państwa pod kontrolą sądów krajowych są zobowiązane do przyjęcia odpowiednich środków (ograniczających niebezpieczeństwo).

Orzeczenia TSUE

C-115/09

- tryb prejudycjalny, NSA Pł. Westfalii (Bund für Umwelt und Naturschutz)

Art. 10a dyrektywy 85/337 (zm. 2003/35)
sprzeciwia się przepisom, które nie przyznają organizacji pozarządowej działającej na rzecz ochrony środowiska możliwości wystąpienia przed sądem przeciwko decyzji w sprawie zezwolenia na przedsięwzięcie mogące „znacząco oddziaływać na środowisko” z uwagi na to, że przepis art. 10a dyrektywy chroni tylko interesy ogółu a nie jednostek.

Orzeczenia TSUE

C-664/15

- Trybunał Administracyjny Austrii
- Wykładnia art. 9 ust. 3 Konwencji z Aarhus i art. 47 Karty praw podstawowych – organizacja ochrony środowiska powinna mieć możliwość zakwestionowania przed sądem decyzji udzielającej pozwolenia na przedsięwzięcia, które mogą być sprzeczne z art. 4 dyr. 2000/60 (dyr. wodna)
- Art. 9 ust. 3 Konwencji sprzeciwiają się krajowym przepisom proceduralnym, które wykluczają organizacje ochrony środowiska z prawa udziału jako strony w postępowaniu i ograniczają je prawo do skargi
- Należy sprzeciwić się naruszeniu reguły prekluzyjnej w postępowaniu na organizacje ochrony środowiska

Orzeczenia TSUE

C-416/10

- Sąd Najwyższy Słowacji (Jozef Križan i inni)
- Art. 267 TFUE: jeśli nawet w danej sprawie orzeka TK to SN ma obowiązek skierować wniosek o orzeczenie w trybie prejudycjalnym do TSUE
- Dyr. 96/61 wymaga dostępu społeczności do decyzji z zakresu planowania przestrzennego
- Art. 15a dyr. 96/61 umożliwia wniesienie do sądu o zarządzenie środków tymczasowych
- Orzeczenie sądu uwzględniające art. 9 ust. 2,4 Konwencji stwierdzające nieważność pozwolenia udzielonego z naruszeniem przepisów dyrektywy nie może stanowić nieuzasadnionego naruszenia prawa własności

Orzeczenia TSUE

C-128/09, C-131/09, C-134/09, C-135/09

- tryb prejudycjalny, Conseil d'État
- Art. 9 ust. 2 Konwencji z Aarhus należy interpretować w taki sposób, że gdy przedsięwzięcie zatwierdzono aktem ustawodawczym, należy sprawdzić, czy spełnia on:
 - przepisy dyrektywy 85/337 (zm. 2003/35)

W przypadku braku możliwości wniesienia skargi na ten akt, każdy sąd po przeprowadzeniu kontroli może odstąpić od stosowania tego aktu ustawodawczego.

Orzeczenia TSUE

C-263/08

- Szwedzki sąd Högsta domstolen
- Przedsięwzięcie dot. odprowadzania wód gruntowych przenikających do tunelu, w którym są przewody elektryczne wchodzi w zakres zał. II do dyr. 85/337 niezależnie od końcowego przeznaczenia gruntu
- Członkowie zainteresowanej społeczności powinni mieć prawo odwołania się od rozstrzygnięcia
- Art. 10a dyr. 85/337 (zm. 2003/35) nie pozwala na ograniczanie liczby członków stowarzyszenia, które odwołuje się od decyzji do co najmniej 2000 osób

Orzeczenia TSUE

C-260/11

- Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa (The Queen na wniosek W. Edwardsa, L. Pallikaropoulou)
- Obciążenie kosztami

Nie można uniemożliwić wszczęcia postępowania ze względu na koszty. Potrzebna jest obiektywna analiza kosztów.

Komunikat Komisji – C (2017)2616

Obwieszczenie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w dziedzinie ochrony środowiska

- Prawo UE, zobowiązanie międzynarodowe (Konwencje) zapewniają spójne ramy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości
- Wnoszenie spraw do TSUE umożliwia orzekanie o wykładni i ważności aktów prawnych
- Komunikat Komisji – ułatwienie dla społeczeństwa, państw i sądów krajowych oraz zawodów prawniczych

Jerzy Jendrośka

Trzeci filar Konwencji z Aarhus

**Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach z zakresu ochrony
środowiska**

Warszawa, 29 I 2019

Jerzy Jendrośka

- doktor nauk prawnych
- współnik zarządzający w kancelarii JJB
- kierownik Podyplomowego Studium Europejskiego Prawa Ochrony Środowiska Uniwersytetu Opolskiego
- wykładowca
 - Akademii Prawa Europejskiego (ERA) w Trewirze
 - Riga Graduate School of Law
- członek Prezydium Państwowej Rady Ochrony Środowiska
- członek międzynarodowych trybunałów:
 - Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze (2001-2016)
 - Komitetu ds. Implementacji Konwencji z Espoo (2004-2017)
 - Komitetu ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus (od 2005)

Kontakt

jerzy.jendroska@jjb.com.pl

Jendrośka Jerzmański Bar i Wspólnicy
Prawo gospodarcze i ochrony środowiska
Sp. z o.o.
ul. Uniwersytecka 1, 50-951 Wrocław
www.jjb.com.pl

Struktura konwencji

- Cel – prawo do środowiska (art. 1)
 - Deklaracja Sztokholmska 1972
 - Europejska Konwencja Praw Człowieka
- Definicje (art.2)
- Postanowienia ogólne (art.3)
 - Zakaz dyskryminacji (art.3.9)
- Dostęp do informacji (art.4 i 5)
- Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji (art.6.7 i 8)
- Dostęp do sprawiedliwości (art.9)
- Kontrola przestrzegania (art.15)

Trzy „filary” Konwencji

- Dostęp do informacji
 - Bierne udostępnianie (art.4)
 - Aktywne udostępnianie (art.5)
- Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji
 - Decyzje indywidualne (art.6) +GMO (art.6bis)
 - Plany i programy oraz polityki (art. 7)
 - Akty prawne (art.8)
- Dostęp do sprawiedliwości (art. 9)
 - W związku z prawem do informacji z art.4
 - W związku z udziałem społeczeństwa z art.6
 - W związku z naruszeniem prawa ochrony środowiska

Konwencja w praktyce

- Komitet ds. Przestrzegania Konwencji
- Protokół PRTR – 2003 – MOP extra Kiev
- Nowela GMO (art.6bis) – 2005 MOP II Almaty
- Implementation Guide
 - 2000
 - 2013
- Wytyczne

Komitet ds. Przestrzegania Konwencji

- Skład
 - 9 niezależnych prawników z kwalifikacjami
 - wybieranych na 6 letnie kadencje
- Możliwość składania powiadomień (communications) przez społeczeństwo
 - przeszło 160 od 2001
 - w tym 11 odnośnie UE i 8 odnośnie Polski
- Status
 - Orzeczenia (findings) zatwierdzane przez MOP

Konwencja z Aarhus w Polsce

- Rola Polski w Konwencji
- Ratyfikowana w 2001 r.
- Opublikowana w 2003 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 706)
- Status prawny
- Praktyka

Konwencja a prawo wtórne UE

- Implementacja w prawie UE
 - Art. 4, 5 i 9.1 - Dyrektywa 2003/4
 - Art. 6, 7 i 9.2 – szereg dyrektyw m.in. dyrektywa 2003/35/WE o udziale społeczeństwa
 - Art. 9.2 i 9.3 – projekt dyrektywy z 2013 i komunikat Komisji z 2017
- Sprawa ACC/17/EC -opinia KE
 - dyrektywy nie muszą transponować wszystkich postanowień Konwencji
 - obowiązek państw członkowskich

Konwencja – bezpośrednio stosowanie w UE

- ETS – sprawa C C-240/09 Lesochranarske
 - Należy stosować standardowy test do poszczególnych artykułów
 - Art..9.3 nie nadaje się do bezpośredniego stosowania
 - Sądy krajów członkowskich powinny stosować kryteria przyjęte w danym kraju
- Conseil d'Etat we Francji – paragrafy 1,2,3 oraz 7 w Art.6 nadają się do bezp. stosowania

Konwencja – bezpośrednio stosowanie w Polsce

- Wyrok IV SA/Wa 821/08 - odosobniony
 - *„Konwencja ta nie jest umową międzynarodową, która może być stosowana bezpośrednio bez konieczności dokonywania zmian w systemie prawnym państwa, które Konwencję tę podpisało i ratyfikowało”*
- Inne wyroki
 - stwierdzają zgodność polskiego ustawodawstwa z Konwencją
 - nie podejmują kwestii bezp. stosowania

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (1)

1. Każda ze Stron zapewni, w ramach krajowego porządku prawnego, że każda osoba, która stwierdzi, że jej żądanie udostępnienia informacji zgodnie z postanowieniami artykułu 4 pozostało nierozpatrzone, niesłusznie odrzucone w całości lub w części, załatwione nieodpowiednio lub w inny sposób potraktowane niezgodnie z postanowieniami tego artykułu, będzie miała dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem powołanym z mocy ustawy.

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (2)

W sytuacji gdy Strona zapewni takie odwołanie do sądu, umożliwi też takiej osobie dostęp do szybkiej procedury prawnej, bezpłatnej lub niedrogiej, umożliwiającej ponowne rozpatrzenie sprawy przez władzę publiczną lub rewizję przez niezależny i bezstronny organ inny niż sąd.

Ostateczne rozstrzygnięcia regulowane niniejszym ustępem 1 są wiążące dla władzy publicznej posiadającej informacje. Uzasadnienie podaje się pisemnie, przynajmniej wtedy, gdy odmawia się dostępu do informacji na mocy tego ustępu

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (3)

2. Każda ze Stron zapewni, w ramach krajowego porządku prawnego, że członkowie zainteresowanej społeczności:

- (a) mający wystarczający interes lub, alternatywnie,
- (b) powołujący się na naruszenie uprawnień, jeśli przepisy postępowania administracyjnego Strony wymagają tego jako przesłanki, mają dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem powołanym z mocy ustawy, dla kwestionowania legalności z przyczyn merytorycznych lub formalnych każdej decyzji, działania lub zaniechania w sprawach regulowanych postanowieniami artykułu 6 oraz, jeśli przewiduje tak prawo krajowe i z zastrzeżeniem ustępu 3 poniżej, innych postanowień niniejszej konwencji.

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (4)

Określenie tego, co stanowi wystarczający interes oraz naruszenie uprawnień, następuje zgodnie z wymaganiami prawa krajowego i stosownie do celu, jakim jest przyznanie zainteresowanej społeczności szerokiego dostępu do wymiaru sprawiedliwości w zakresie określonym niniejszą konwencją.

Dla osiągnięcia tego, interes organizacji pozarządowej spełniającej wymagania, o których mowa w artykule 2 ustęp 5, uważa się za wystarczający w rozumieniu litery (a). Taką organizację uważa się również za posiadającą uprawnienia mogące być przedmiotem naruszeń w rozumieniu litery (b)

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (5)

Postanowienia niniejszego ustępu 2 nie wykluczają możliwości istnienia procedury odwoławczej przed organem administracyjnym i nie mają wpływu na obowiązek wyczerpania administracyjnych procedur odwoławczych przed skorzystaniem z sądowej procedury odwoławczej, jeżeli taki obowiązek jest przewidziany w prawie krajowym.

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (6)

3. Dodatkowo i bez naruszania postanowień odnoszących się do procedur odwoławczych, o których mowa w ustępach 1 i 2, każda ze Stron zapewni, że członkowie społeczeństwa spełniający wymagania, o ile takie istnieją, określone w prawie krajowym, będą mieli dostęp do administracyjnej lub sądowej procedury umożliwiającej kwestionowanie działań lub zaniechań osób prywatnych lub władz publicznych naruszających postanowienia jej prawa krajowego w dziedzinie środowiska.

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (7)

4. Dodatkowo i bez naruszania postanowień ustępu 1, procedury, o których mowa powyżej w ustępach 1, 2 i 3, przewidywać będą odpowiednie i prawnie skuteczne środki zaradcze, włączając w to, jeśli okaże się to potrzebne, wstrzymanie wykonania kwestionowanego działania, oraz będą bezstronne, oparte na zasadzie równości, terminowe i niedyskryminacyjne ze względu na koszty. Rozstrzygnięcia regulowane niniejszym artykułem przedstawia się lub dokumentuje w formie pisemnej. Rozstrzygnięcia sądów i, gdziekolwiek to możliwe, innych organów są publicznie dostępne

Art.9 - Dostęp do wymiaru sprawiedliwości (8)

5. Dla wsparcia realizacji postanowień niniejszego artykułu każda ze Stron zapewni poinformowanie społeczeństwa o dostępie do administracyjnych lub sądowych środków odwoławczych oraz rozważy stworzenie odpowiedniego mechanizmu udzielania pomocy, aby zlikwidować lub zredukować finansowe i inne ograniczenia dostępu do wymiaru sprawiedliwości

III filar – najczęstsze problemy

- Koszty
- Brak legitymacji procesowej
- Zakres kontroli sądowej
- Przewlekłość
- Efektywność kontroli sądowej
 - Umieszczenie w procesie decyzyjnym
 - Środki tymczasowe
 - Problemy z egzekwowaniem wyroków

Art. 9.1 problemy

- Przewlekłość postępowania
- Stosowanie wyjątków
- Brak drogi administracyjnej
- Problemy z egzekwowaniem wyroków
- Problemy w Polsce
 - Odmowa w postaci pisma – SKO odmawia rozpatrzenia
 - Bezczynność organu – sąd nie załatwia merytorycznie
 - Brak decyzji gdy organ nie posiada informacji
 - Brak drogi odwoławczej na wysokość opłaty

Art.9.2 problemy

- Brak legitymacji procesowej
 - Prawa dzierżawców i najemców
 - Decyzje screeningowe
 - Decyzje z art.6.1 (b)
 - Restrykcyjne wymogi co do organizacji
- Zakres kontroli sądowej
 - procedural legality (ACC/31/ Germany)
 - substantive legality (ACC/50/Czech Republic)
 - general environmental issues (ACC/48/ Austria)
 - Prekluzja
 - Podejście sądów do kontroli kwestii materialnych (ACC/76/Bułgaria)
- Efektywność kontroli sądowej

Art. 9.3

- Brak wymogu actio popularis ale
 - „National criteria, “if any”, must not effectively bar all or almost all NGOs or other members of the public from A2J”
 - Wymagane jakieś środki administracyjne, cywilne lub karne
- Brak uprawnień organizacji ekologicznych odnośnie pozwoleń sektorowych
- Brak drogi odwoławczej dla większości dokumentów strategicznych

**Dostęp do wymiaru sprawiedliwości
w sprawach z zakresu ochrony
środowiska**

Małgorzata Kwiędacz-Palosz
29/01/2019

Prawo na rzecz bardziej zielonej Europy

Zdobywanie wiedzy i doświadczenia
Wymiana dobrych praktyk
Poprawa dostępu do wymiaru
sprawiedliwości w sprawach
dotyczących ochrony środowiska



W ramach projektu A2J EARL finansowanego
przez Komisję Europejską w ramach projektu LIFE.

Geneza projektu

- silne ramy legislacyjne i regulacje nie zapewniają pożądaných rezultatów, ponieważ nie są prawidłowo realizowane
- koszt niewłaściwej realizacji unijnego prawa ochrony środowiska - 50 miliardów euro rocznie (zgodnie z szacunkami z 2011 r.)
- przewyciężenie deficytu prawidłowej implementacji nie może ciążyć wyłącznie na organach publicznych

Geneza projektu

- podobne problemy występujące w szeregu państw członkowskich UE
- potrzeba ogólnoeuropejskiej akcji informacyjnej oraz działań podnoszących świadomość prawną i społeczną
- brak szkoleń poświęconych tematyce dostępu do wymiaru sprawiedliwości

Osiem państw Unii Europejskiej

Justice and Environment

- Austria
- Estonia
- Hiszpania
- Niemcy
- Słowacja
- Węgry

ClientEarth

- Francja
- Polska

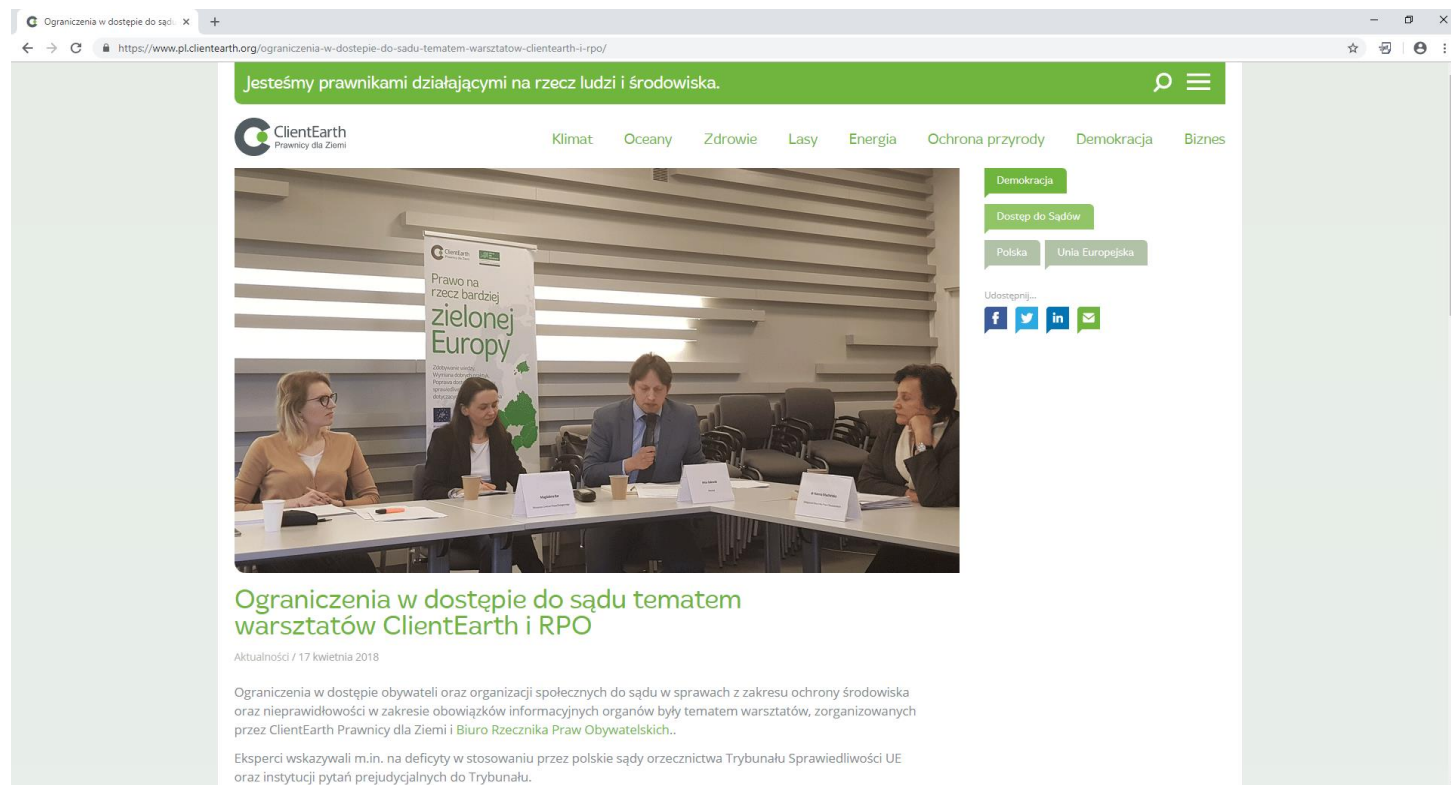
Cele projektu

Lepsza implementacja i stosowanie europejskiego prawa ochrony środowiska dzięki efektywnemu dostępowi do sprawiedliwości:

- podnoszenie świadomości co do istniejących już przepisów oraz orzecznictwa
- budowanie świadomości
- wyjaśnienie wyzwań oraz przeszkód związanych z dostępem do sprawiedliwości na poziomie UE oraz w państwach członkowskich UE
- informacja o możliwościach pokonania istniejących przeszkód prawnych

Działania w ramach projektu

- Warsztat



2. Strona internetowa

<https://www.clientearth.org/access-justice-greener-europe/>

<https://www.fr.clientearth.org/acces-a-la-justice-pour-une-europe-plus-verte/>

<http://www.justiceandenvironment.org/earl/>

3. Newsletter

Access to Justice newsletter | ClientEarth

https://www.action.clientearth.org/access-justice-newsletter



Access to Justice newsletter



Access to Justice is a fundamental means through which the public and NGOs can support the implementation and enforcement of laws and policies to protect the environment. Stay up to date with the latest developments in the field in Europe.

By subscribing, you are consenting to receiving emails from ClientEarth and Justice & Environment relating to Access to Justice. Please read our [privacy policy](#) for more information.

First name *

Last name *

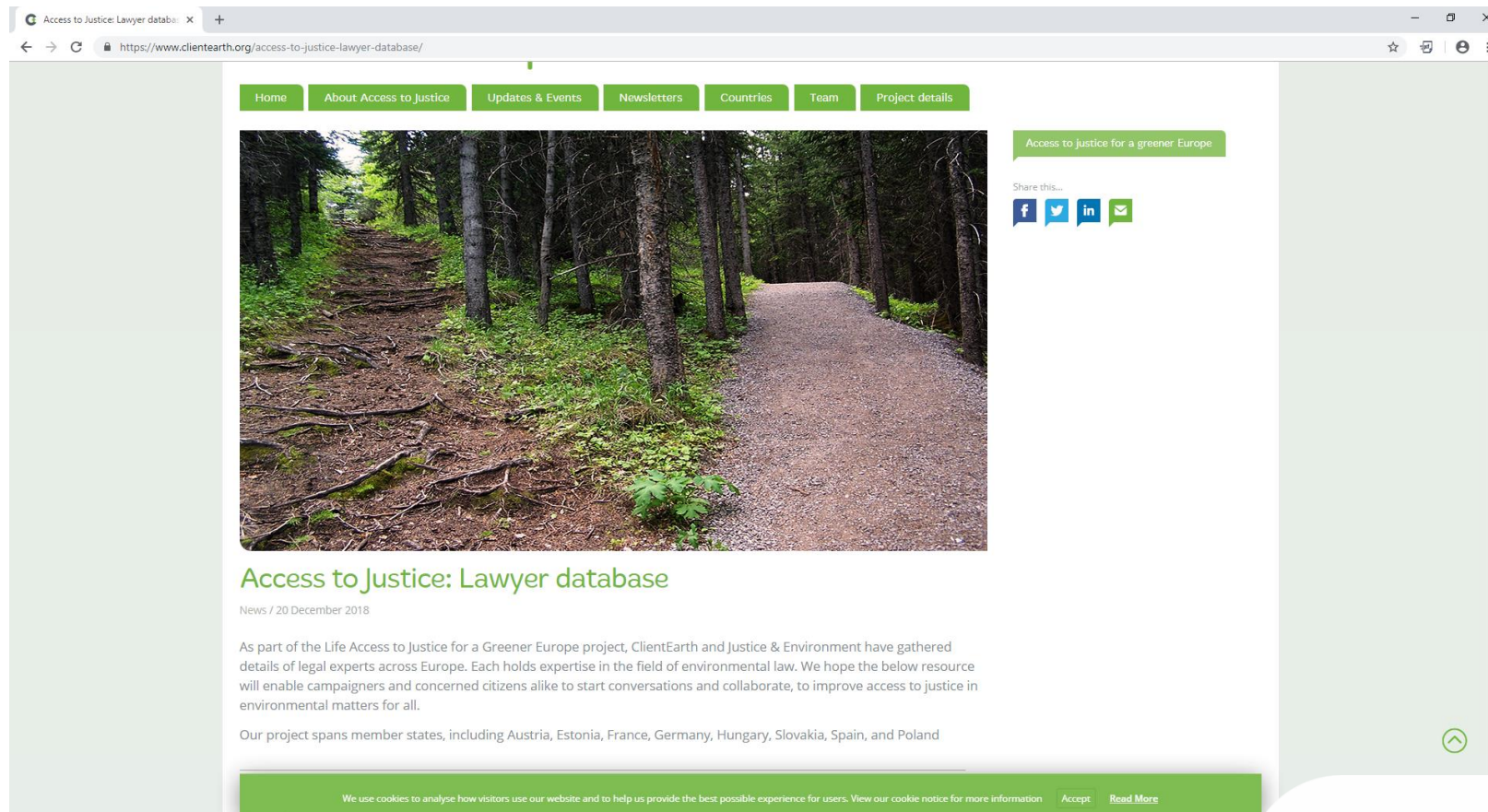
Email address *

Confirm your subscription

☐ Subscribe me to the newsletter

Subscribe

4. Baza prawników działających w interesie publicznym



5. Praktyczny podręcznik: orzecznictwo europejskie i najważniejsze zalecenia Komitetu do Spraw Przestrzegania Konwencji z Aarhus
6. Toolkit – syntetyczne informacje nt. dostępu do sądu
7. Cyfrowa platforma informacyjna umożliwiająca zadanie pytań prawnikom

8. Szkolenia

- 8 szkoleń w największych polskich miastach
- 2019 r.
- szkolenia prowadzone przez ClientEarth oraz ekspertów

Dostosowanie do polskich potrzeb:

- tematy szkoleniowe
- adresaci
- sposób komunikowania

- Visegrad Fund

Projekt jest współfinansowany przez rządy Czech, Polski, Słowacji i Węgier z grantu Wyszehradzkiego w ramach Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Celem funduszu jest rozwój idei zrównoważonej współpracy regionalnej w Europie Środkowej.

Cel: ułatwienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w krajach Grupy Wyszehradzkiej

Zadanie: podniesienie świadomości prawników w kwestii dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych

Dziękuję za uwagę!

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w przypadku działań organów państwowych w państwach Grupy Wyszehradzkiej – na przykładzie Programów Ochrony Powietrza

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

29 stycznia 2019, Warszawa

Agnieszka Warso-Buchanan

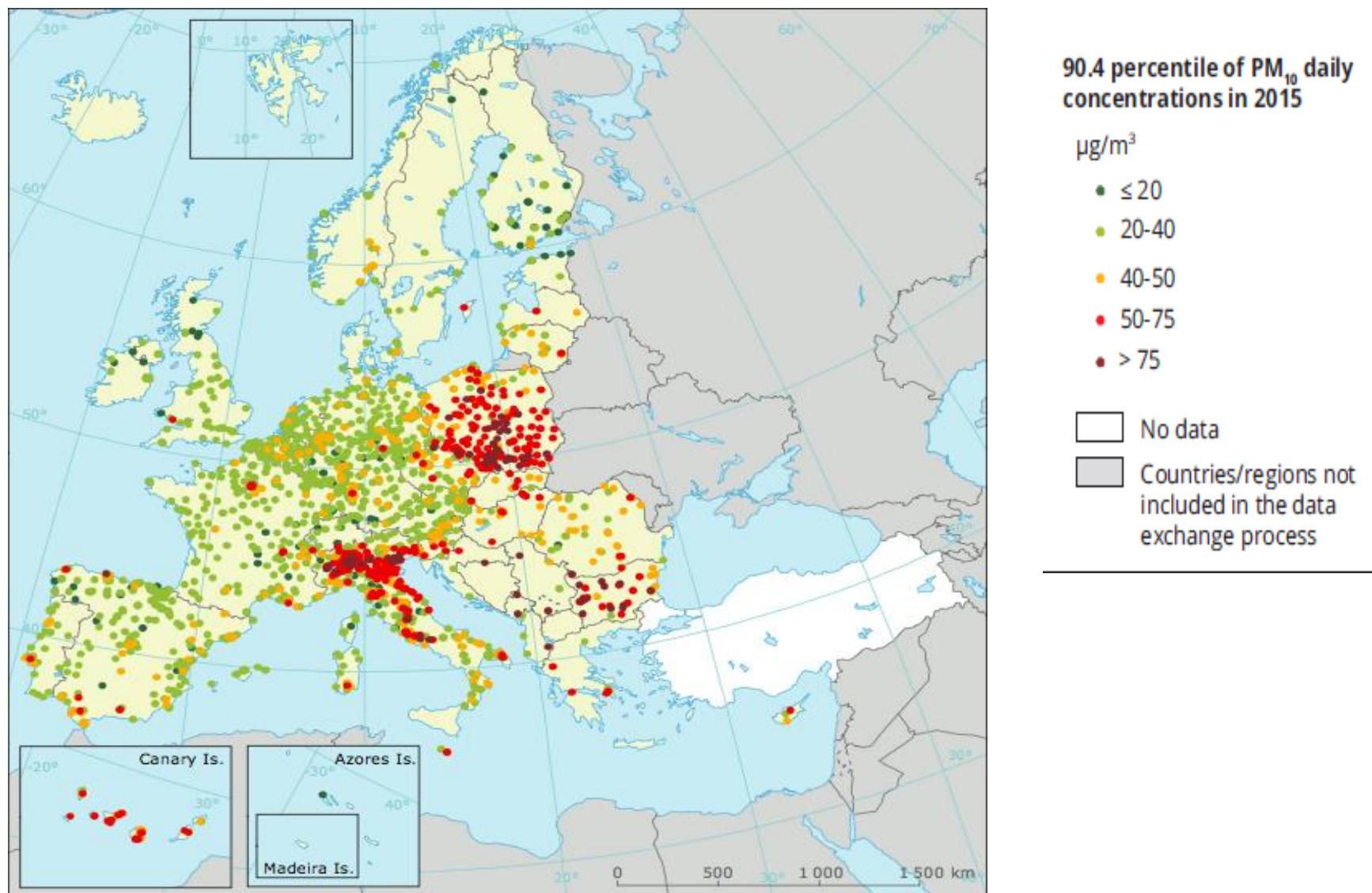
Radca prawny, Projekt Czyste Powietrze

Program Litygacja Strategiczna

Projekt Czyste Powietrze



Stężenie PM₁₀ w 2015. Źródło EAS 2017



Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy

Art 13 – wartości dopuszczalne 2011

Art 23 i Aneks XV – plany ochrony powietrza

(...) Plany określają działania, tak aby okres, w którym nie są dotrzymywane wartości dopuszczalne **był jak najkrótszy** (...)

Informacje, które powinny być zawarte planach ochrony powietrza

Dyrektywa 2008/50/WE – EU case law

Prawo do czystego powietrza

1991 Commission v Germany C-59/89

2007 Janecek C-237/07

2014 ClientEarth C-404/13

Dyrektywa o jakości powietrza w praktyce.

Projekt Czyste Powietrze w państwach Europy Środkowo-Wschodniej

Państwa Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgaria i Rumunia

Stan jakości powietrza

Stosowanie przepisów prawa EU

Przepisy krajowe materialne i proceduralne

- transpozycja i implementacja Dyrektywy 2008/50/WE;
- stosowanie Konwencji z Aarhus

2018 TSUE – Komisja Europejska v Polska C-336/16

Dyrektywa o jakości powietrza w praktyce.

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości - Plany Ochrony
Powietrza

POP – decyzja administracyjna

2017-2018 Czechy – Ostrava, Praga, Brno, Kraj ustecki

2018 Słowacja - Bratysława

POP – ‘wewnętrzny akt administracyjny’

2018 Bułgaria, Węgry (?)

POP – akt prawa miejscowego a interes prawny

2018 Polska – II OSK 3218/17

Prawo do czystego powietrza.

Co dalej?

Uchwały antysmogowe

Pozwy cywilne

Skarga do KE

Wykonanie wyroku TSUE w sprawie C-336/16

Dziękuję!

Agnieszka Warso-Buchanan

Radca prawny, Projekt Czyste Powietrze

Program Litygacja Strategiczna

awarso@clientearth.org